

PRODUCENT: MADELEN SJÖBERG
PROJEKTLEDARE: KATHARINA BERGGREN
HANDLENING: HANS PERSSON (HANPER.SE)

BALLONGBUSET – HUR FUNKAR LUFT I RÖRELSE?

Vad handlar det om?

I det här programmet av ”Superhemligt” vill busgänget busa med Signes pappa. De bestämmer sig för att bygga en ballongbana som ska sluta med att Signes pappa får en ballong i ansiktet när han öppnar dörren. Men hur mycket luft ska de fylla ballongen med och hur ska de bygga ballongbanan? Det handlar om luftens egenskaper och om kraft och rörelse.

Ord att förklara

Luftryck

Luften består av pyttesmå atomer och molekyler som - hur små de än är - har lite massa. Eftersom det finns ett tio mil tjockt lager luft runt jorden så blir det ett tryck. Ju närmare jordytan desto större luftryck.

Att diskutera

Trä ett sugrör på ett tunt bomullssnöre och spänn snöret tvärs över rummet. Blås upp olika typer av ballonger och testa vilken som åker längst - eller högst om ni spänner snöret med lutning. Men först måste ni fundera ut hur man fäster ballongen på sugröret så den inte flyger av; en teknikuppgift i sig.

Vad finns det mer för saker i vardagen där vi sätter fart på luften? Ge exempel på sådant som blåser, men också på apparater som suger. Ofta är det en fläkt som sätter fart på luften.

Pröva mera

Sätt fart på luften med en luftkanon

Du behöver:

- en 1.5 liters petflaska

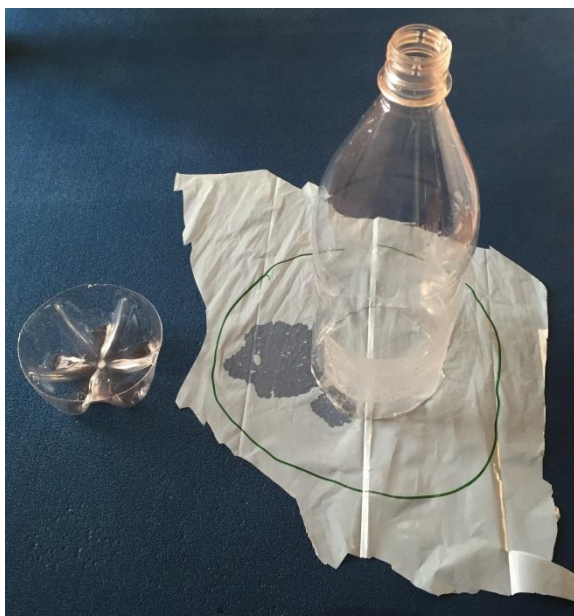
Ja, ni är på rätt spår. För när luften inne i ballongen släpps ut, så krockar den med luften utanför och då far ballongen iväg åt andra hållet.

I dagensbus fäster vi ballongen med ett sugrör så att den följer linan rakt mot vår måltavla. Full fart framåt med luften som motor.

- en sax
- en bit av en plaskasse
- tejp

Gör så här:

- Ta av korken och kläm ihop flaskan så att det går lätt att klippa av flaskan, rakt av, cirka 5 cm upp från botten.
- Ställ flaskan på bärkassen och mät ut en cirkel som är åtminstone 5 cm större runt om än flaskan.

- Klipp ut den stora cirkeln och tejpa den på flaskans botten som bilden visar.
- Testa vad som händer när du riktar flaskans öppning mot en kamrats hår och slår mot plasten i botten.
- Hitta på saker att göra med luftkanonen! Kan du flytta papperstussar? Kan du släcka ett ljus? Hur långt ifrån? Häng upp en bit aluminiumfolie och skicka iväg en luftknuff.

- Försök att förklara vad som händer.

Vad står det i läroplanen-Centralt innehåll åk 3?

NO

Material och ämnen i vår omgivning

Luftens grundläggande egenskaper och hur de kan observeras.

Metoder och arbetssätt

Enkla naturvetenskapliga undersökningar.

Kraft och rörelse

Tyngdkraft och friktion som kan observeras vid lek och rörelse, till exempel i gungor och rutschbanor.